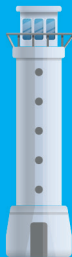
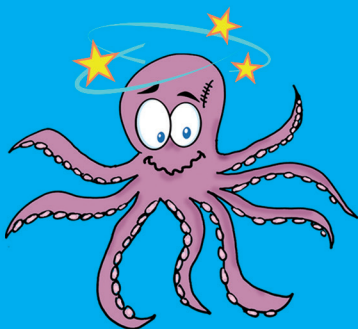

O Mar no Camiño

AS AVENTURAS DA VIEIRA MIGUELIÑA E
OS SEUS AMIGOS NO CAMIÑO A SANTIAGO

O Mar no Camiño

O Mar no Camiño: as aventuras de Migueliña
e amigos no seu camiño a Santiago

AUTOR:

Fundación para la pesca y el marisqueo – FUNDAMAR

TEXTO E ILUSTRACIÓNS:

José A. Marcote Iglesias

REVISIÓN LINGÜÍSTICA:

Begoña Méndez Vázquez

Gabinete Lingüístico de CCOO-Galicia

O cangrexo Antón estaba moi preocupado pola súa amiga Migueliña. Migueliña é unha vieira que pasaba todo o tempo no fondo mariño. Inmóbil. Se mergullas un pouco a cabeza na auga, pódela ver alí, no mesmo cerco día tras día.

Tampouco é que os cangrexos repeniquen as pinzas de alegría todo o día; a maior parte do tempo dedícanas a parolar no seu refuxio de entrerrochas pero, de cando en vez, botan carreiras: de fronte, de costas... e de lado!; esta é a variante que mellor se lle dá a Antón, ninguén lle pode facer sombra. Ata as lapas son máis arrichadas que Migueliña; case non se moven, pero xogan a ver quen se dá amarrado máis rápido e máis forte á rocha. Os caramuxos aínda son máis festeiros, calquera ocasión é boa para saíren da cuncha e botar unha ollada fóra.

Pero Migueliña, nada de nada. Varias veces lle preguntou Antón pola orixe do seu desánimo, pero non obtivo ningunha resposta clara. Este verán foi algo máis suave do habitual, pero setembro estaba a resultar un mes delicioso: a temperatura moi agradable, sen rastro do molesto vento e con fermosos solpores. Como podía ser que Migueliña non gozase con todo isto? A Antón esgotábanselle os recursos: disfrazouse de cangrexo ermitán, correu patas para arriba, fixo pompas xigantes, pero todo resultou inútil para sacar a súa amiga vieira dese marasmo. Tería que buscar axuda. Foi falar con Laura, a xarda; ela é unha femia decidida, seguro que se lle ocorrería algo.

—Si que lle podemos botar unha man —dixo Laura—. Hai por aquí un vello polbo, Roberto, é un tipo moi sabio e gústalle axudar a todo o mundo. Se el non atopa unha solución, ninguén o fará. Ah, é xordo. Tes que lle falar claro, porque le os beizos.

E Antón e Migueliña foron onda o polbo sabio.

—Vexamos, contádeme os síntomas —inquiriu Roberto.

Antón contoulle polo miúdo como estaba a súa amiga.

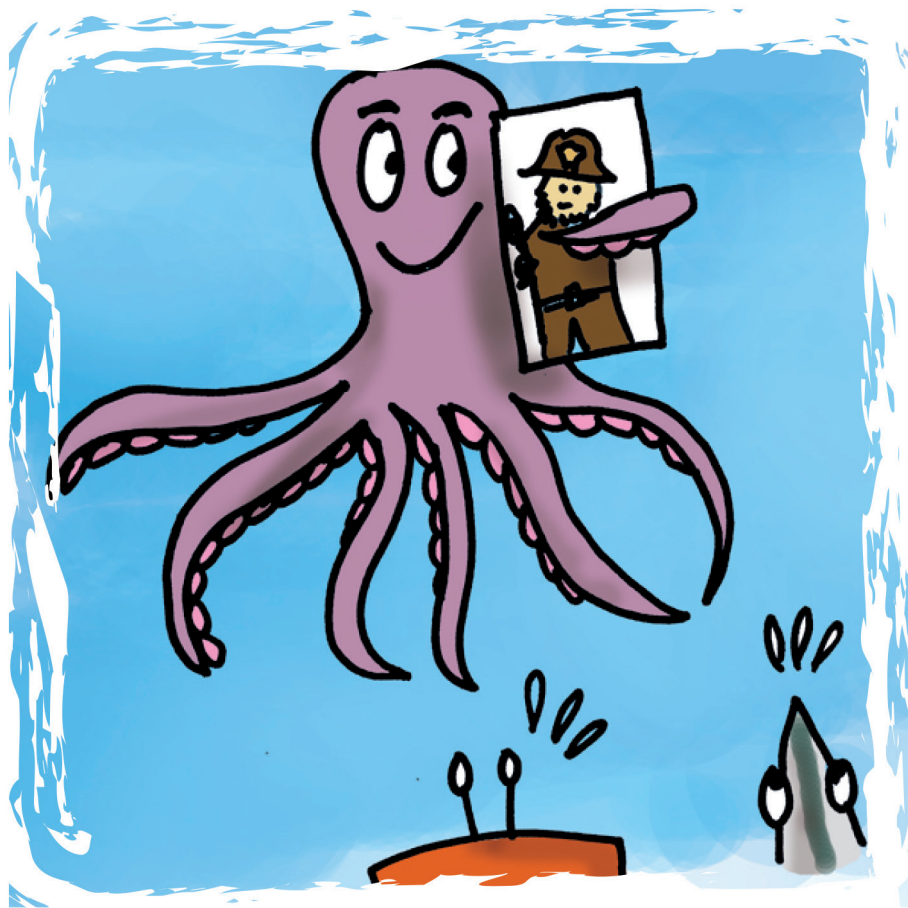
—Migueliña está sumida nunha profunda tristeza —explicoulles Roberto—. Desculpádeme un momento.

O polbo dirixiuse a outros polbos que pasaban por alí. Antón estaba sorprendido polo ben que se manexaban, malia seren xordos de nacemento. Daba igual se a auga estaba avolta, se as ondas batuxaban ou se unha motora pasaba preto facendo ruído. Eles entendíanse perfectamente.

—Como o fan? —preguntou Antón.

—Coa lingua de signos —aclaroulle Laura—, un conxunto de xestos cos que se comunican as persoas con discapacidade auditiva ou dificultades na fala. Gustaríache aprendela? Podes facelo, pero, iso si, nunca o darás empregado tan ben como os polbos! —asegurou rindo—: coas súas oito patas, son uns fenómenos niso de explicarse con xestos. Xa volve. Trae algo.

—A vosa amiga necesita un estímulo, unha ilusión encha os seus días.

Aquí teño algo que pode axudarlle. Está un chisco estragado, pero servirá. O polbo mostroulles o debuxo dun peregrino e faloulles do Camiño de Santiago.

—E iso que ten que ver coa Migueliña? —dixo Antón, intrigado.

—Mostraréivolo —e sinaloulles algo no debuxo cun tentáculo.

—Oh!! —exclamaron a un tempo Antón e Laura.

—Védelo, non si? É unha cuncha de vieira —e explicoulles con detalle a importancia do Camiño de Santiago. A súa tradición de séculos e a enorme cantidade de peregrinos que o percorren. E, por suposto, o detalle de que a vieira era de vello o emblema do Camiño e que todos os peregrinos levaban unha.

Laura estaba impaciente.

—Saíamos xa! Vamos a Santiago! Mostrémoslle o Apóstolo!

—Amaína, Laura! —interrompeuna Roberto—. É unha viaxe longa e complicada. Ademais, non lle podes cambiar de súpeto o estado de ánimo á túa amiga. Imos onda ela.

Dirixíronse ao leito mariño. Alí estaba Migueliña, no lugar de sempre. Ensináronlle o debuxo e ela abriu a cuncha aos poucos... Arregalaba os ollos, iluminábase a súa mirada. Preguntou polo motivo de esa vieira estar alí. Contáronllo.

Laura xa rebulía arredor deles.

—Hai que se poñer xa en marcha!

—Caaaalma! —Antón e Roberto procuraban retela.

Pero nese intre, Migueliña falou e os tres quedaron pampos:

—Iso, vamos xa!!

—Eh!? Oh!!—exclamaron á xunta.

Aos poucos días, os nosos amigos reuníanse co círculo de sabios para planificaren a viaxe. Roberto quería acompañalos pero recoñecía que, pola súa idade, demorarían máis no camiño.

—Tranquilo, tampouco estes dous son uns lóstregos! —bromeou Laura.

—Falou o atún!

—Perdoa, Antón...

Entrementres, Migueliña cavilaba no asunto:

—É unha viaxe moi longa. Non debería metervos nisto. Como imos orientarnos?

—Polas estrelas, como facían os peregrinos por terra para chegar a Santiago, seguían a Vía Láctea —explicoulles Roberto.

—Eu sei diso! —saltou Antón— Sempre imaxinei ser mariñeiro e orientarme polas estrelas!

—Que listiño me é! —picouno Clara.

Todos rían, era bo síntoma. O primeiro efecto conseguírase, Migueliña estaba moito máis espelida. Roberto retomaba as súas explicacións e planeaba a viaxe:

—Unha estrela sinalou o sepulcro do Apóstolo, moitas outras mostráronlles

o camiño aos peregrinos e aos mariñeiros durante séculos. Tamén nos orientarán agora a nós. Temos que subir cincuenta millas cara ao norte, ata a ría de Arousa, e logo polo río ata Padrón. É o máis preto que podemos ir por mar ata Santiago.

—Iso está feito! —dixo Antón—, temos as estrelas no ceo e as estrelas na terra.

—Que estrelas? —preguntou Laura.

—Os faros!

—Que raio de rapaz! Tes razón, os faros serán unha grande axuda —recoñeceu o polbo.

Migueliña mostrábase moi interesada en todos aqueles coñecementos:

—Eu cría que só existía o de cabo Silleiro.

Laura alegrábase da nova actitude da vieira:

—Ai, amiguiña, que ben che vai sentar esta viaxe!

Avanzando plans para a ruta, o cangrexo Antón e o vello polbo matinaban nos mellores xeitos de chegar ao destino:

—O malo é que os peregrinos só van por terra e iso non nos axuda.

—Tamén por mar —dixo Roberto—. Agora fan rutas en barco... Estás a pensar o mesmo ca min, Antón?

—Creo que si —dixo rindo con malicia—. Se nos amarrásemos a un deses barcos, chegaríamos moito antes.

—Pero xa sabes o que di o poeta: «Pide que o camiño sexa longo, cheo de aventuras, cheo de experiencias».

—Que bonito!

—O poeta referíase á Odisea de Homero.

—Pois dirao o mero ese —protestou Laura—, pero non estou de acordo.

—Homero, chamábase Homero, non é un mero!!

—Como o home amarelo dos Simpson —dixo Antón.

—Ese é Homer, fáltalle o o.

Roberto escachaba coa risa con cada aclaración que facía.

—Comeríanlla, como ten forma de rosquilla...

—Aí estiveches ocorrente, Migueliña! —díxolle Antón ás gargalladas—

Creo que a viaxe che senta ben.

Laura mostrábase impaciente e Roberto procuraba que tomara as cousas con paciencia.

—Que viaxe?, se aínda non demos nin unha rabexada.

—A viaxe xa comezou, Laura. Viáxase primeiro coa mente.

—Pois eu quixera ir voando coma un raio a Santiago, zas! Migueliña abraza o Apóstolo e zas!, de volta na casa curada.

—Pero... estou enferma!? —estrañouse a vieiriña.

Antón axiña reaccionou:

—Non, non, non, tranquila. Non lle fagas caso.

—Acougade —mediou Roberto—, non hai présas. A máis présas, máis problemas. Lembrade que a viaxe que imos facer tamén está nas nosas mentes.

Dous días despois, xa aviaran todo para partir. Era moi cedo, a luz do faro aínda estaba acesa. Antón observábo con concentración:

—Un, dous, tres, catro, cinco... luz! Un, dous, tres, catro, cinco...luz! Téñoo controlado.

—Entón, cantos faros hai? —preguntou Migueliña

—Máis de corenta!

—Daquela, os mariñeiros están ben protexidos!

—Nunca o suficiente —dixo Roberto—. Nos últimos tempos mellorou moito a seguridade a bordo dos buques, todos levan chalecos, e Salvamento Marítimo acode axudar se teñen problema pero, con todo, o traballo no mar é duro e perigoso.

Laura non tiña sosego:

—Marchamos?

—Chegou o momento —decidiu Roberto—. Vamos aló!

Aproveitando a resaca dunha onda, lanzáronse mar a fóra. Formaban un curioso amasillo. A xarda tiraba cara adiante con todo o seu empeño, que non era pouco. Ao seu rabo agarrábase o polbo que, pola súa vez, levaba enganchados o cangrexo e a vieira.

Avanzaban xuntos, seguros e a bo ritmo; pero isto non podía durar moito. Laura esgotábase axiña de arrastrar tanto peso. Víanse obrigados a facer paradas a cada pouco.

—Temos que converternos en rémoras! —resolveu Roberto— Aínda que se dosifique ben, Lauriña non pode manter este esforzo durante moito tempo. Hai que buscar un barco ao que amarrarnos. Á altura das Estelas colleremos un.

Chegar ás illas non foi doado. Nalgunha ocasión, Laura, fatigada, quedaba a mercé das correntes, pero sempre logrou saír adiante.

—Aí vén un pesqueiro! —berrou Antón—. Pode ser o noso medio de transporte

Efectivamente, o Andoriña III saía do porto de Baiona co rumbo adecuado. Gobernábao Olivia, unha das mulleres pioneiras neste traballo. Agora xa había unhas cantas capitás, pero a Olivia non lle resultara fácil abrirse camiño nun oficio que ata agora sempre fixeran os homes.

O traballo en equipo púxose en marcha: a xarda achegou o grupo ao barco, o polbo estirou o cangrexo e este enganchouse a un cabo con todas as súas forzas. Axiña estiveron todos ben amarrados ao barco e navegabancon tranquilidade.

A cousa parecía fácil. Pero nunca te podes fiar; foi entón cando os nosos amigos viron algo que os arrepiou.

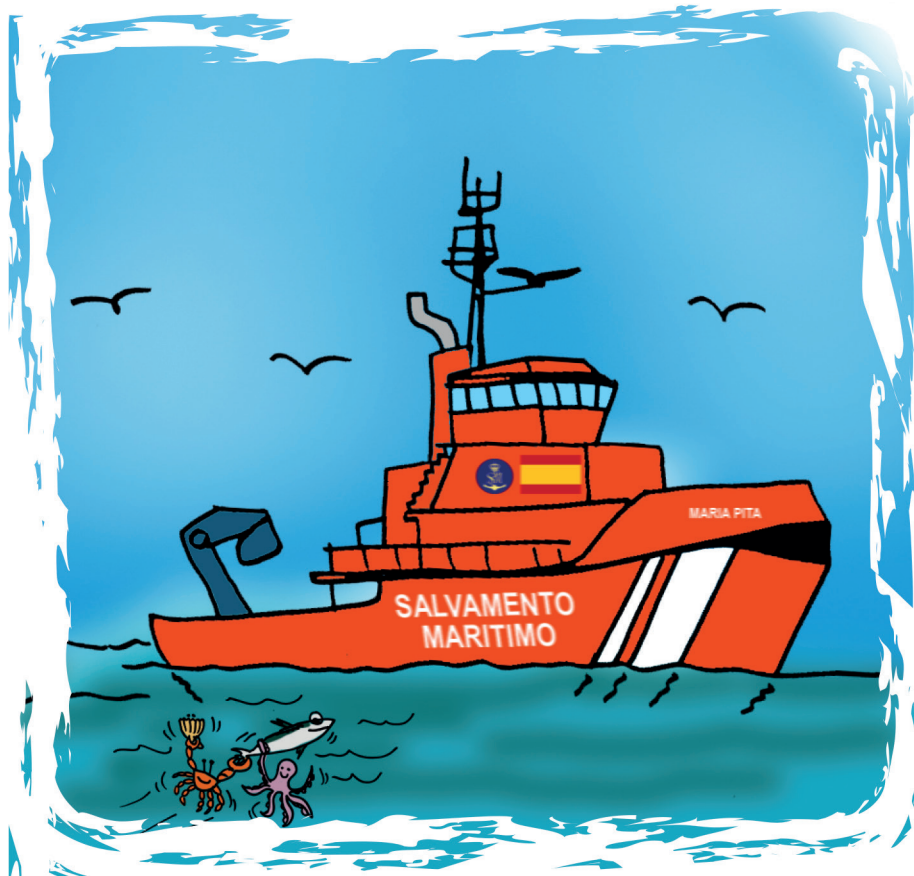
Un gran catamarán navegaba rumbo ás Cíes. Desde a cuberta, un home tiraba botes de bebida e vasos de plástico ao mar. Os nosos protagonistas indignáronse tanto que decidiron soltarse do Andoriña III e ir onda aquel inconsciente para lle dar o seu merecido.

A idade non foi obstáculo para que Roberto pegara un chimpó e enganchara pola perna o contaminador. Un tirón e á auga. Rapidamente, o cangrexo quentoulle as orellas coas pinzas, mentres Migueliña lle botaba por riba todo o lixo que tirara ao mar. Cunha rápida manobra, a xarda rodeouno cun anaco de rede, deixándoo indefenso. Enredado, rodeado do seu lixo e sen saír do asombro, atárono á popa do catamarán. Toda a pasaxe fixo chacota del. Entre o susto, o ridículo e a auga que tragou, había tardar bastante tempo en repetir unha acción semellante.

A parte mala foi que o Anduriña III se afastou, pero cos novos folgos de Laura, xa estaban á entrada da ría de Pontevedra. Pouco despois apareceu un xigante vermello: o buque de salvamento marítimo María Pita, que saía do Porto de Vigo onde ten a súa base para atender a algunha emerxencia como gardiáns do mar que son. Foi sinxelo amarrarse a el e seguir o camiño.

Antón ía sinalando os faros e todos se facían unha idea do percorrido. Estaban eufóricos, pero Roberto albergaba unha dúbida desde o comezo: como conseguirían realizar o tramo por terra?

Migueliña e Laura miraban extasiadas a beleza da costa galega. Illas, praias, miradoiros... un espectáculo inigualable. Roberto sacounas do seu transo: —Mozas, xa estamos preto de Sálvora, temos que cambiar de barco e achegarnos á terra!

Meu dito, meu feito, vese que están a coller práctica. Soltáronse do María Pita e amarráronse a unha pequena embarcación de mariscadores que os levou ata preto de Carril.

Sorpresa! Quen é aquel personaxe tan avultado que está coa auga polos xeonllos? É un peregrino! Levaba todo o uniforme: chapeu, bastón, capa. Era o primeiro que vían. Achegáronse cheos de satisfacción. Vaia, non levaba vieira, pero iso non minguou a alegría. Migueliña estaba feliz.
—Mira que é grande!, parece inchado. Esperade, aquí hai algo raro!

Nun intre pasaron da alegría ao enfado. A súa gordura non era tal. As roupas avultábanlle tanto porque agachaba unha chea de desventuradas ameixas de Carril. Era un furtivo disfrazado! Roberto tivo que agarrar polo rabo á impulsiva Laura, que xa se abalanzaba contra o canalla.
—Agarda, Laura, imos traballar en equipo coma da outra vez.

Poucos minutos despois, tiña lugar unha nova acción de combate. O Comando Cunchiñas saltaba de súpeto sobre o furtivo. Roberto agarráballo os brazos e aínda lle sobaban tentáculos para enlearlle as pernas e facelo caer. Antón torturaba o depredador pinzándolle con forza as orellas. Migueliña beliscábao sen cesar. Laura mordíalle as roupas ata liberar centenaes de ameixas. O malfadado non puido reaccionar, só deu en berrar. Mal feito, conseguiu atraer a atención dun vixiante da confraría, que xa o andaba buscando. Nunca esquecerá esa tarde. A súa carreira como furti-

vo, sen respectar as xentes mariscadoras nin o talle mínimo das ameixas, chegara ao seu fin.

O equipo seguía exultante, pero ía chegando o momento de tomar decisións duras. Roberto estivérao meditando. Tanto a xarda como el ían ser de pouca axuda o resto da viaxe. Tocaba remontar o Ulla ata Padrón. Para este tramo, gardaba un as na manga (en calquera das súas oito mangas, así calquera é meigo!). O sabio polbo sabía que desde Vilagarcía subían moitas motos de auga río arriba ata Padrón.

Pero son pequenas, un novo motivo para tomar unha decisión non desexada. —Amigos, chegamos a un momento clave —anunciou Roberto—.

Esas motos de auga levaríannos ata Padrón, pero temo que a algúns énos hora de nos botar a un lado. Nin Laura nin eu sobreviviríamos no río, é auga doce... e moito menos pintaremos despois, camiño de Santiago por terra. Debemos separarnos. Este é o meu plan: Antón, Migueliña, agarrádevos á moto e seguíde ata Padrón. Por alí abundan os peregrinos. Migueliña, se es hábil, poderás facerte pasar por unha simple cuncha de vieira e lograr que algún peregrino te leve a darlle unha aperta ao santo. E de aí a Fisterra. Esperámosvos fronte ao faro.

—E eu que debo facer? —preguntou Antón

—Axúdaa en Padrón ata que a vexas colgada do peregrino adecuado.

Logo, volve ao río e baixa toda a ría, estarémoste esperando na illa de Arousa.

Non perderon o tempo. Escapóuselles a primeira, pero conseguiron afe-
rrarse á segunda moto de auga que lles pasou a carón. Botábanse de me-
nos os tentáculos e as ventosas de Roberto, e Antón tivo que engancharse
e atrapar a súa amiga vieira con todas as súas forzas. Como aceleraba
aquel artefacto! Que ruído, que vibracións! Iso si: que velocidade! Aínda
non se acomodaran de todo e xa estaban debaixo dunha ponte en Padrón.
—Ese que vén aí ten cara de bo mozo. Estás preparada?

O cangrexo estaba en plena forma despois do exercicio daqueles días. En-
ganchouse á capa, deu un chimpo, arrimouse á cuncha de vieira e cortou
o cordel coa súa pinza.

—Agora, Migueliña!! Aquí, ocupa o seu lugar.

Un intre despois, ao pé dun piar da ponte, Antón vía afastarse o peregrino
camiño de Compostela, cunha pequena convidada ao lombo. Todo ía ben,
mais era perigoso e sabíao. Tamén sabía que Migueliña necesitaba isto
para sentirse novamente viva. Imos para a illa de Arousa!

Antes de iniciaren a subida ata Fisterra, os tres amigos repousaron uns
días na illa. O tema de conversa era inevitable, todos sentían unha gran
preocupación. Ao cuarto día puxéronse en marcha. Aínda quedaba unha
boa tirada, pero xa eran uns expertos piratas, capaces de abordar barco

tras barco ata chegaren ao seu destino.

Os solpores de Fisterra son míticos, pero os tres pasaban o tempo mirando en dirección contraria. Chegaban ata o faro centos, milleiros de peregrinos; con cada un deles crían ver a Migueliña. A inquietude era crecente.

Ao terceiro día, Antón deu un chimpó:

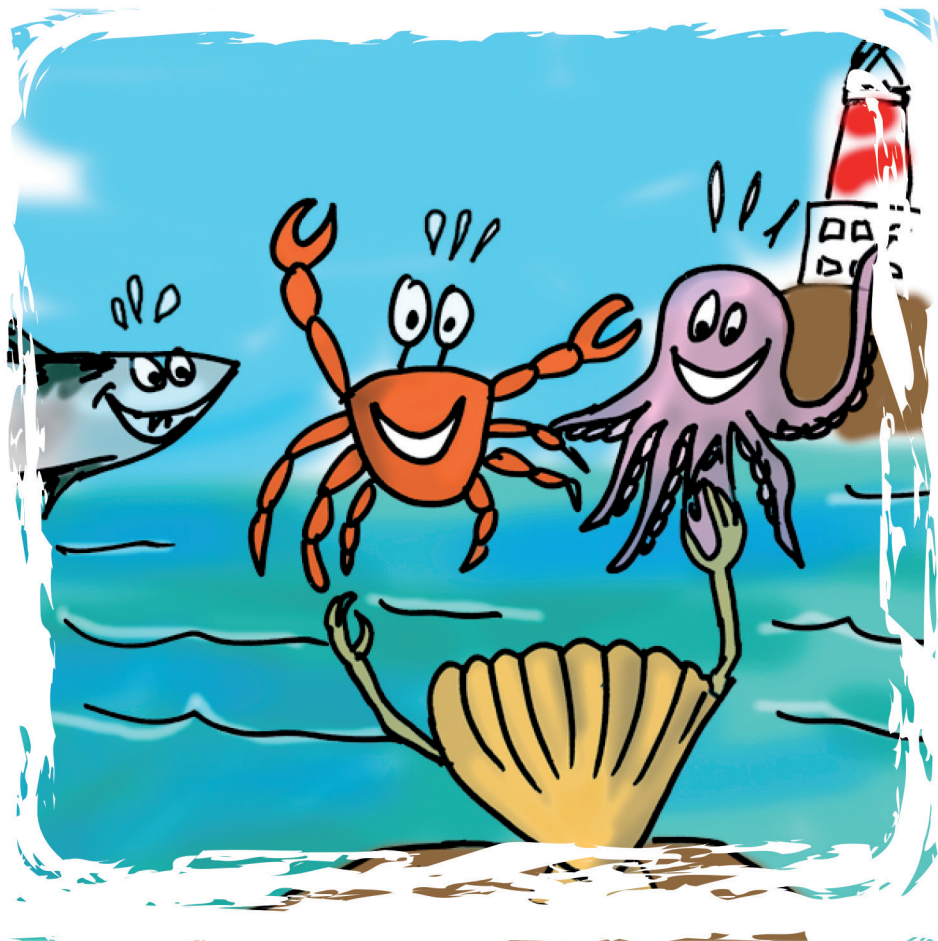
—É ese!

Recoñeceu ao momento o carrexador de Migueliña. Achegáronse á beira. O camiñante viña rematar o seu camiño gozando da espectacular posta de sol fisterrá. Pero... horror! Migueliña no estaba, non había vieira ningunha na súa capa!

Quedaron estarecidos. Moitos peregrinos devolvían ao mar as vieiras que os acompañaran durante o camiño, pero o noso non traía nada. Roberto viuse obrigado a tomar a palabra.

—Amigos, perdemos a Migueliña. Non é doado para min dicir algo neste momento. Só podemos pensar unha cousa: ela necesitábao, estou seguro de que foi moi feliz tentándoo.

Botou un tentáculo por riba de cada un dos seus colegas e choraron en silencio pola amiga perdida. O sol xa se ocultaba de todo. Deron as costas ao faro e xa ían mergullarse para regresar á casa cando, de súpeto, escoitaron un berro ás súas costas.

—Ei! Onde ides? Esperádeme!

Era Migueliña! Toda arrubiada do sol! E que contenta! Migueliña, que alegría! Todos lle falaban a un tempo, todos a preguntarlle como lle fora na súa aventura por Compostela.

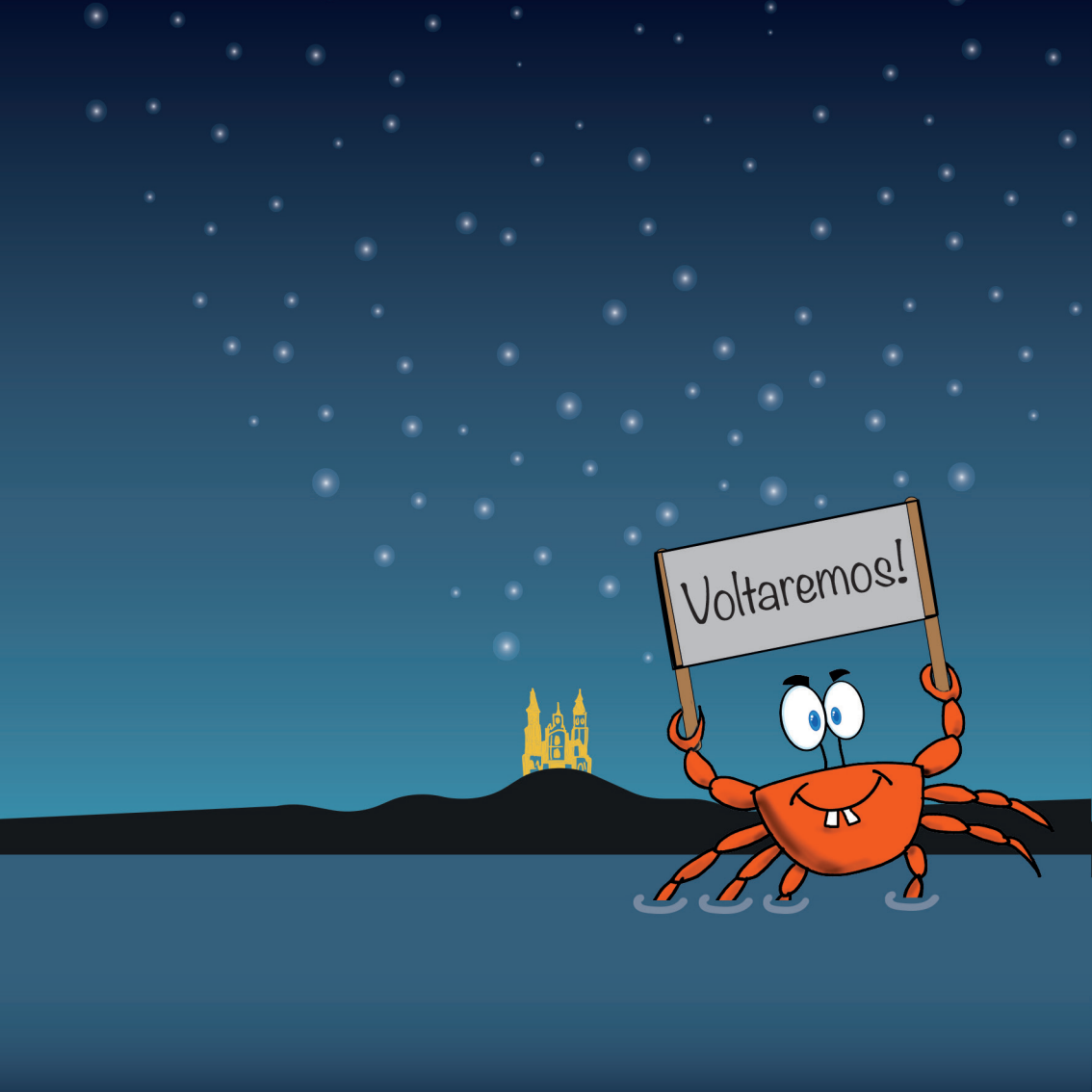
—Foi fantástico! O Apóstolo é unha marabilla! Había milleiros de persoas! Vieiras por todas as partes! Todo o mundo as levaba! A xente axúdase, hai moito compañeirismo. O meu peregrino era bo mozo, pero un pouco aburrido. No Obradoiro cambiei a outro. Bebín auga dos acuarios para ir tirando.

A catedral é preciosa. A xente facía ringleiras para ver o pórtico. O bota-fumeiro é impresionante. Logo seguimos ata Fisterra pola ría de Muros e Noia e por Carnota. O Camiño supón un esforzo, pero chégache ao corazón. Coñecín un lumbrigante simpatiquísimo. Había...

—Alto, alto! —interrompeuna Roberto—. Pero vaia! Quen é esta metralleta, onde está a silenciosa Migueliña?

Todos riron, abrazáronse e preparáronse para a dor de cabeza que lles esperaba: no camiño de volta, Migueliña non calou nin un instante. Vaia unha aventura!

Voltaremos!